

духовність, національна свідомість, інтелектуальний потенціал. У навчально-виховному процесі першочерговим вважаю виховувати, а потім – навчати.

Особливу категорію дітей складають діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування. Це діти, які не позбавлені притулку, але вони позбавлені домівки. І це найгірше. Де прокинеться їхня свідомість? Що вихопить вона вперше, що прихопить із собою у далеку дорогу: наші стіни, конспекти, співчутливу усмішку вихователів? У своїй роботі прагнемо навчити студента любити життя і творити красу, хоча в наш час робити це дуже важко.

Роботу зі студентами, які потребують підвищеної педагогічної уваги, дітьми-сиротами, можна назвати «грою на тонких струнах». Тут дійсно треба застосовувати максимум делікатності, особливої обережності і толерантності. Діти до нас приходять різні. І часто нам, вихователям, доводиться не тільки стикатися із дикими помилками виховання батьків таких студентів, а й виправляти їх. Дуже допомагає в роботі періодичне нагадування студентів про ті вміння та навички, якими він вже володіє. Адже це теж досягнення, яке додає впевненості. Робота з такою категорією студентів не може бути запланованою, це робота душі і серця. Отже, в сучасній педагогічній науці і надалі закладаються основні виховні аспекти: 104 індивідуальні, групові та масові форми організації виховного процесу [4].

Відома істина: невміло посаджене дерево засихає. Це саме можна сказати і про студента. Тому в щоденній роботі вихователя завжди прагнемо у кожного віднайти щось особливе, неповторне. З цією метою застосовуємо анкети самохарактеристик студентів. Вся виховна робота спрямована на формування в студентів впевненості в собі, прагнення до самовдосконалення, вміння практично мислити. Ми повинні вчити кожного вихованця бути людиною, а тому треба поспішати кожного дня виховувати кращі загальнолюдські риси, зважаючи на чинник часу.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посібник. К.: Академвидав, 2004. 352 с.
2. Кіяшко О. О. Інноваційні педагогічні технології підготовки молодших спеціалістів у ВНЗ I-II рівнів акредитації: автореферат дискусій кандидатів педагогічних наук. Луганськ, 2001. 20 с.
3. Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України: наказ МОН від 31.10.2011 № 1243. URL: <http://www.mon.gov.ua/ua/news/archive-news/88/nakazom-ministerstva/>
4. Феномен інновацій: освіта, суспільство, культура: монографія / за ред. В.Г. Кременя. К.: Педагогічна думка, 2009. 46 с.

УДК 373.2.016:511-028.31]:33

*Ольга Гришко, Юлія Лукашова
(Полтава)*

ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ЕКОНОМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ЗАНЯТТЯХ З МАТЕМАТИКИ

У статті обґрунтовано актуальність психолого-педагогічної проблеми формування економічної компетенції дітей дошкільного віку. Наголошено на необхідності використання елементів економічного виховання під час занять з математики. Запропоновано форми і методи виховної роботи, які доцільно застосовувати в ЗДО з метою формування у дошкільників економічної культури.

Ключові слова: економічне виховання, економічна культура, формування елементарних математичних уявлень, діти дошкільного віку.

The article substantiates the relevance of the psychological and pedagogical problem of the formation economic competence of preschool children. Emphasis is placed on the need to use the elements of economic education in mathematics classes. The forms and methods of educational work that are appropriate for use in kindergarten with the purpose of the formation of preschoolers economic culture are offered.

Keywords: *economic education, economic culture, formation of elementary mathematical ideas, children of preschool age.*

Постійне збільшення інформаційного впливу, поява нових технологій у науці та виробництві вплинули на різні сфери життєдіяльності суспільства. Прагнення країни до стійкого соціально-економічного розвитку підвищує значимість економічних знань для кожної людини. Тому виникає нагальна потреба в формуванні економічно компетентної особи, яка зможе конкурувати в сучасному економічному просторі. Найбільшої ефективності цей процес набуде якщо його розпочати в дошкільному віці.

З перших років свого життя дитина потрапляє в економічне середовище, їй доводиться щодня спостерігати як батьки купують товари в магазині, вона чує розмови дорослих про витрати, доходи, із засобів масової інформації дізнається про такі слова, як бюджет, податки. У ЗДО педагоги виховують у дітей ощадливість, хазяйновитість, працелюбність, розвивають економічне мислення. Саме ці знання та досвід дозволять дошкільникам розібратися у складних економічних поняттях та набутти первинного економічного досвіду.

Аналіз останніх досліджень. У психолого-педагогічній науці різноманітні аспекти проблеми економічного виховання дітей розглядалися у дослідженнях С. Балабанова, О. Кульчицької, А. Кузнецової, І. Прокопенко, Б. Шемякіна (дослідження змісту економічного виховання дітей), А. Богуш, Н. Гавриш (розробка форм і методів економічного виховання дошкільників); В. Грошева, М. Ібрагімової (вивчення окремих економічних понять побутово-господарської діяльності); Р. Жадан, Г. Григоренко (формування економічної грамотності в дітей дошкільного віку, підготовка педагогів дошкільного закладу до економічного виховання дітей). С. Іванчук, О. Кононко, Н. Кривошея, А. Крулехт, М. Лобанова, А. Сазонова, С. Фера та ін. досліджують питання економічного виховання та культури споживання в дітей дошкільного віку.

Незважаючи на широкі дослідження економічного виховання дітей дошкільного віку, вимагає глибокого дослідження проблема формування економічної культури дошкільників на заняттях математики.

Саме тому, **мета статті** – визначити ефективні форми і методи, які доцільно застосовувати в процесі формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку з метою отримання первинного економічного досвіду.

Перше знайомство дитини з основами економічних знань відбувається в дошкільний період. Від дорослих та ЗМІ дошкільники вперше чують такі поняття, як «ціна», «дорожче», «дешевше», «вартість», «здача», «режим економії». У цей період інтенсивно розвивається особистості дитини, що є фундаментом для придбання в майбутньому економічних знань, умінь і навичок та формування їхньої економічної культури. Уже в дошкільному віці маленький покупець активно реагує на рекламу, упаковку та інші атрибути торгівлі, чує і розуміє коментарі від дорослих.

А. Шатова акцентує увагу на тому, що якщо у дітей своєчасно не сформувати економічну культуру, то пізніше у них можуть проявитися негативні сторони в поведінці – безгосподарність, неохайність, байдужість до речей, книг, іграшок, матеріалів для ігор і занять. Більше того, це може вплинути на появу нерозумних, а іноді й невинуватих потреб, порушення розуміння правильних ціннісних орієнтацій [5, с. 62].

Вихователям дошкільних закладів слід звертати увагу на формування економічного мислення дітей у процесі підготовки особистості до виконання соціальних норм у житті. Якщо дошкільники виявляють бажання, а також готовність до економічного спілкування з однолітками й дорослими, то це свідчить про набуття ними економічного досвіду.

Для формування у дітей економічних знань педагоги використовують різні форми та методи роботи, але на нашу думку, однією з найефективніших є інтегровані заняття (наприклад: «Школа Гнома Економа», «Казкова подорож юних економістів», «Захисники в казковому королівстві», «Запас біди не робить», «Як стати мільйонером», «Розумний шопінг», «Як Андрійко вчився заощаджувати» та інші). Зважаючи на те, що економічні уявлення, поняття і категорії неможливо розглядати за межами математики, необхідно забезпечити інтеграцію процесу виховання економічної культури й занять з математики у ЗДО. Так, наприклад, ознайомлення дітей 5-7 років із цифрами та величинами допомагає:

- розвивати уявлення про міри та вартість;
- познайомити з грошовими знаками та одиницями;
- сформуванню ставлення дітей до елементарного розуміння купівельної сили грошових знаків;
- розвивати вміння розрізняти, зіставляти, порівнювати предметів за ціною, вираженої у цифровому значенні;
- познайомити дітей з утворенням ціни і вмінням її складати [1, 49].

Під час таких занять дошкільники набувають нових знань із математичних уявлень: розкриття двозначності числа – конкретний (безліч грошових знаків) і абстрактний (число грошових одиниць); визначення кількісного складу числа не тільки з двох, але й з декількох менших чисел (на грошових знаках); навчання рахунку до 100 і утворення чисел другого десятка (за допомогою монет); поглиблення поняття про нуль; розвиток навичок рахунку десятками; розкриття математичної залежності між величинами (ціна, кількість, вартість); розширення розуміння дій додавання і віднімання; закріплення уміння розв'язувати арифметичні задачі [1, 49].

Отже, для формування у дітей дошкільного віку елементів економічної культури, поглиблення їх знань про економічні поняття, виховання у них таких особистісних якостей, як працелюбність, ощадливість, охайність, вихователю необхідно під час занять з математики, використовувати такі методи виховного впливу:

- бесіди: «Що таке гроші?», «Як називаються гроші нашої держави?», «Економіка для всіх», «Бюджет моєї сім'ї», «Гроші та ціна» та інші;
- дидактичні ігри: «Покупки», «Банк», «Розкладіть товар», «Ощадливі й економні», «Платимо чи ні?», «Визнач ціну», «Опт і роздріб», «Потяг банкнот і копійок», «Пропозиція і попит», «Товарний склад» та інші;
- сюжетно-рольові ігри: «Магазин», «Банк», «Аптека», «Супермаркет», «Ювелірна крамниця», «Торговий центр», «Сім'я (йдемо в крамницю)» тощо;
- перегляд мультфільмів: «Буратіно», «Історія про дівчинку, яка наступила на хліб», «Фіксики (серія Гроші)», «Уроки тітоньки Сови (Абетка грошей)», «Бабка і Мураха» та інші.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, ефективною формою ознайомлення дітей з елементами економіки та формування у них економічної культури є інтегровані заняття. Під час таких занять дітей дошкільного віку знайомлять з основами математики, а також виховують необхідні якості особистості (працьовитість, ощадливість, розважливність, ініціативність, організованість, практичність, самостійність, діловитість). Систематична робота педагогів допоможе сформувати у дошкільників необхідні економічні знання та потреби, які нададуть можливість дітям у дорослому житті приймати правильні економічні рішення.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Глазырина Л. Д. Экономическое воспитание дошкольника: справ. и метод. Материалы / Л. Д. Глазырина, Н. В. Зайцева, В. М. Теленченко. Мозырь: Содействие, 2006. 84 с.
2. Курінний Я. В., Шкарупа С. О Реалізація умови становлення економічної культури у дітей 5-7 років у закладах дошкільної освіти / Я. В. Курінний, С. О. Шкарупа // Молодий вчений. 2018. № 10.1. С. 62-66.

3. Нікуліна О. Д. Формування економічного досвіду дітей у дитсадку // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. 2013. № 5 (264), Ч. I. С 110-116.

4. Сучасні технології формування логіко-математичної компетентності в дітей дошкільного та молодшого шкільного віку / за заг. ред. Н. П. Тарнавської., Н. Ю. Рудницької, Ю. М. Мурашевич. Житомир: ФОП «Левковець», 2015. 430 с.

5. Шатова А. Нужно ли и зачем дошкольнику экономическое воспитание? Дошкольное воспитание. 1989. № 1. С. 62-65.

*Ольга Демидова
(Бахмут)*

ИГРОВЫЕ МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ НА УРОКАХ ХОРЕОГРАФИИ (НА ПРИМЕРЕ ГРУППЫ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА)

Игра тесно связана со всеми сторонами воспитательно-образовательного процесса. Поэтому, игровые технологии, как современные образовательные технологии, активно применяются и на занятиях по хореографии.

Ключевые слова: педагогика, игровые методы, игра, воображение, творчество, память, ассоциативное мышление, танец.

*«Что наша жизнь – игра»
А. С. Пушкин*

Работа педагога-хореографа сложна и ответственна. Особую трудность представляет собой работа в детском хореографическом коллективе, где наряду с постановочными задачами важнейшее значение приобретают учебно-воспитательные процессы. Хореограф в детском коллективе – это прежде всего умный и опытный педагог, чуткий и тонкий психолог, который может творчески подойти к решению хореографических задач. При обучении ребенка любым новым знаниям большую роль играет процесс игры, о чем говорит весь многовековой педагогический опыт. В истории художественной педагогики наиболее ценными являются труды А. Макаренко, В. Сухомлинского, И. Волкова, А. Запорожец, Н. Лейтеса, К. Ушинского, Ш. Амонашвили. Накопление опыта через создание специфических хореографических игр является *актуальным* направлением в творческой педагогической деятельности каждого хореографа.

Цель данной работы – дать практические рекомендации по подбору и созданию игровых ситуаций на паркете, способствующих выработке определенных хореографических задач.

Игра создает благоприятные условия для развития самых различных психических (воображение и творчество, воля, память, ассоциативное мышление, чувства и эмоциональные свойства личности) и творческих процессов (воспитание эмоционального выражения, развитие лидерства, инициативы, раскрепощенности и творчества в движениях и т.д.) в детском хореографическом коллективе. В каждой хорошей игре есть прежде всего физическое усилие и усилие мысли. Игра без активной деятельности ученика – всегда плохая игра. Прежде всего, игровой процесс должен вызывать у ребенка положительные эмоции (радость, удовольствие). Это может быть радость эстетического характера (например, качество выполнения того или иного упражнения), или радость коллективного творчества, или радость победы в данной игре. Самое главное, чтобы в каждой игре воспитывались психологические и совершенствовались физические навыки, которые необходимы для работы в хореографическом коллективе.

Даже постановка танца для самых маленьких учеников строится главным образом на элементах игры. Главное – приучить детей к выразительности исполнения, созданию